

Marmorstein Rudolfné És Férje

Ez a kép 1944-ben készült anyukáról és apukáról, mielőtt elvittek minket, és mielőtt bementünk a gettóba, tehát körülbelül áprilisban. 1944. május másodikán kellett bevonulni a gyöngyösi gettóba, körülbelül egy hétig tartott a bevonulás, nem egy nap ment az egész város. Ki voltak jelölve szegényebb kislakások, ma már nincs meg egy sem. A gyöngyösi zsidóság számára több hely is ki volt jelölve. Több családot összeköltöztettek. Mi, Klárral, Bandival, édesapámmal és édesanyámmal egy huszonöt négyzetméteres szobába kerültünk, itt nyolc felnőtt meg egy-két gyerek volt elhelyezve. Bevonultunk, és egy hét múlva elvitték a negyven és ötven közötti férfiakat, aztán a többi férfit. Egy hónapig voltunk a gettóban, és az alatt jóformán az összes férfit elvitték. Be kellett szolgáltatni mindent, aranyat, ékszert, pénzt. Lehetőleg minél kevesebbetadtunk be, betapostuk a sárba, meg bedobtuk a vécébe, a felszabadulás után ott nagy ásás volt, volt, aki talált, volt, aki nem. Arra emlékszem még, én akkor tizennégy éves voltam, hogy esténként a hasonló korú fiúkkal kéz a kézben sétálgattunk, és néztük a csillagokat, énekelgettünk, leültünk a sötétben, és még volt kedvünk, az utolsó percig. Az életösztön fantasztikus dolog. Senki nem számított arra, hogy minket elvihetnek. Olyan hírek jöttek kintről -- szép képeslapok --, hogy az öregek vigyáznak a gyerekekre, és a fiatalok dolgoznak. Volt olyan, aki kapott ilyen képeslapot, még mielőtt bementünk a gettóba. De mindig azt hitte az ember, hogy velünk ez nem történhet meg. Másokkal igen, de velünk nem. Mi majd itt, a gettóban maradunk. Június nyolcadikán Zöldi Márton, a hírhedt Gestapo százados megjelent, kiállítottak minket a gettóval szemben egy nagy rétre, közölték velünk, hogy egy kis batyut lehet összekötni, amiben van két váltás fehérnemű, és fél órán belül ott kell sorakozni. Végigjárták a lakásokat, és gumibottal kiverték, aki el akart bújni. Akkor ott elmondták, hogy most minket innen elszállítanak, és elvisznek Németországba dolgozni. Szóval összetereltek, s hajtottak minket gyalog a gettótól az állomásig, ez kábé három-négy kilométer. Nagyon keserves menet volt, csak gyerekek, öregek és nők; aki lemaradt, azt megrugdosták, és kétoldalt kutya is jött. Az emberek álltak, és néztek. Voltak, akik röhögtek rajtunk, és voltak, akik sírtak. Így kell elmondani, ilyen is volt, olyan is volt. Először Hatvanba vittek, a hatvani cukorgyárba. Öt napig voltunk itt, ez egy gyűjtőláger volt, egész Heves megyéből oda szállították először a zsidókat. Nagy raktárhelyiségekben a földön pokrócok voltak, és negyven centi jutott egy embernek. Akkor végre kaptunk egy tányér levest, reggel lötty kávét és egy darab

kenyeret. De ugyanide hozták az őrülteket is a gyöngyösi tébolydából. Azok nem voltak elkülönítve, a teremnek egy sarkában voltak elhelyezve, és egész éjjel üvöltöztek. Hatvanból négy vagy öt nap múlva -- emlékezetem szerint június tizenkettedikén -- ismét bevagoníroztak, és Kassán keresztül elindítottak Auschwitzba. Hetven embert tettek egy vagonba, s a hetven embernek betettek két vedret, abba kellett elvégeznünk a dolgunkat. Iszonyatos volt. Úgy emlékszem, hogy adtak föl kenyeret, családonként egyet, abból törtünk, mert nem volt semmink. Harmadik nap este érkezünk meg Auschwitzba. Az érkezés is borzalmas volt. Befutott a vonat, millió reflektorfény, mindenkit leszállítottak a vagonból, a csomagokat ott kellett hagyni, majd különállították a férfiakat és a nőket. Akkor láttam apámat meg Laci bátyámat utoljára. Megcsókoltuk egymást, és Klári mondta Lacinak, hogy 'vigyázz apukára!'. 'Ti meg vigyázzatok az anyura!', mondta Laci. Ők elmentek, aput rögtön elvitték a krematóriumba, Lacit meg elvitték a lágerekbe. Mi pedig álltunk kettesével, én anyuval álltam, előttem Klárika egy nénivel. Így kellett előremennünk, és szólt a katonazene, és mindenütt reflektorok. Odaértünk egy német katonatiszt elé, fehér kesztyű, sapka, akkor még nem tudtuk, hogy ő Mengele. Egy bot volt a kezében, s mikor elé értünk anyámmal, közénk tette a gumibotot, és anyát balra, engem meg jobbra lökött. Én nem akartam anyámat elengedni, vele akartam menni. Úgy meglökött még egyszer a bottal, hogy majdnem elestem. Meghallottam a nővérem hangját, 'Évike, hol vagy?', s mentem a hang után. Anyukám pedig elment balra, és rögtön elvitték a krematóriumba. Én csak azért maradhattam meg, mert egy télikabát volt rajtam, egy vastag kabát, és úgy néztem ki, mintha erősebb lennék. A szüleinkről a nővérem már Auschwitzban, az első lágerben megtudta, hogy a krematóriumba kerültek. Miután megérkeztünk Auschwitzba, egyik nap Klárika összetalálkozott egy gyerekkori gyöngyösi barátnőjével, aki már régebb óta ott volt. Klári rögtön azt kérdezte. 'Mondd meg, Rózsika, hol vannak a szüleink?' 'Látod azt a nagy füstöt? -- válaszolta Rózsika. -- Aki nincs itt most, és együtt jöttetek, azokat mind a krematóriumba vitték.' És figyelmeztette a testvéremet, hogy nagyon vigyázzon rám, mert én is veszélyben vagyok. Tehát Klári tudta, hogy az a szöveg, hogy az idősek vigyáznak a gyerekekre, ameddig a fiatalok dolgoznak, nonszensz, minket ide nem dolgozni hoztak, hanem meghalni, s csak akkor fogunk dolgozni, ha esetleg sikerül innen gyárba kijutni. Ennek tudatában próbált engem menteni a testvérem. Ezt már csak itthon mondta el nekem.